

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din

za inozemstvo 20—

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravištvo:

Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 26.

Podružnice:

Maribor, Baravska ulica št. 1. Tel. št. 22.

Čelje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošti, čekov. zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 28. novembra.

Pismo gosp. Davidovića podpredsedniku JDS dr. Pucu, ki ga danes priobčujemo, nam daje povod, da opozorimo tudi na tem mestu vso našo pošteno javnost na metode, po katerih vrši svojo volilno agitacijo takozvana Jugoslovanska zajednica. Toliko nedodolnosti, neodkritosrčnosti in zahrbtnosti se je redko uporabljalo za dosego političnih uspehov pri nepoučeni javnosti, kakor tokrat od strani uskokov in njihovih zaveznikov.

Nobena ideja, nobena osebnost, nobena stvar ni dovolj častljiva, da bi je zajedničarji ne zlorabljali in izkoriščali v svoj prid. Zajednici so dali priimek »jugoslovanska«. Razglašajo, da hočejo veliko in močno Jugoslavijo v isti sapi, ko oznanjajo separatistični evangelij treh narodov. Za svoj ideal označujejo nedeljeno Slovenijo — pa so sami glasovali za ustavo in ž njo za dva oblasti. Nerazdeljeno Slovenijo s betajo, pri popolni zavesti, da je naš njihov program treh narodov stalna opasnost za to Slovenijo, ki jo more le jugoslovansko narodno in državno jedinstvo obvarovati, da ne postane soper zaslužena provinca tujih gospodarjev.

Socijalno pravičnost in blagostanje, pomoč vsem ubogim in zapostavljenim ljubljana politična skupina, katere prvi voditelji so izraziti reprezentanti najreakcionarnjšega in najbolj protisocijalnega manjšerškega liberalizma. Za socijalne zadeve ta gospoda nikar ni imela smisla in kako socijalno brezčutna je, dokazuje, da brez strahu izkorišča v svoje politične svrhe vsako bedo in zato tudi ono državnih nameščencev.

Boj korupciji napoveduje družba, ki je nastala iz pomanjkanja politične moralnosti in ki je na eni strani dezertstvo in izdajstvo lastne stranke po vzdignila med čednosti, na drugi strani pa se volilec, ki kaj takega pojmiti ne morejo, še vedno prikazuje pod zastavo demokratičnega imenom. Borbo proti partizanstvu razglašajo gospodje, ki so bili dolga leta nositelji ne toliko partizanskega, temveč uprav katerikoli »kega režima. Značaj »tretje prestolice« pravijo, da bodo ohranili Ljubljani oni, ki so iz nje napravili — dolgo vas.

Najkarakterističnejše za Zajednico pa je vendarle zloraba imen častitljivih voditeljev demokratične stranke. Politični pritlikavec ne čutijo v sebi toliko samozavesti, da bi pogumno in odkrito stopili pred javnost: to smo mi. Pač pa dobro čutijo, da brez moralne opore teh imen oni sami ničesar ne pomenujejo. Zato se skrivajo za pleča mož, ki jih spoštuje ves svet, ki pa so tej zlorabi izpostavljeni, ker se ali ne morejo braniti ali pa niso na mestu, da bi takoj protestirali. S posebno vneto se profanira ime predsednika naše stranke gospoda Ljube Davidovića, ki ga uskoki predstavljajo kot svojega zaščitnika, ki blagoslovljiva njihovo izdajniško delo. Nič niso hasnili naši opomini, da naj dezertjerji vsaj toliko pijetete ohranijo stranki, katere jih je nosila na svojih ramah, da respektirajo virum integrum njenega predsednika. Naša svarila so jih le še spodbudila in s pomočjo posl. Brandnerja so prenesli svoje dočedaj zakulisne intrige celo v javnost. Njihov trik »Davidoviće je z nami!« je polagoma res začel vznemirjati pristaje demokratične stranke. Zato se je podpredsednik dr. Puc obrnil na gospodina Ljuba Davidovića ter ga obvestil o tej zlorabi njegovega imena. Prejel je odgovor, ki bo izzval v najširših krogih demokratične stranke odkrito zadoščanje. Ta odgovor ni le prost dementi zajedničarskih laži in protest proti nezastitljivi zlorabi imena in avtoritete šefa demokratične stranke, on je tudi dokaz, kako vé gosp. Davidoviće ceniti disciplino in zvestobo. Apel na napredne Ljubljančane, ki zveni iz Davidovićevega pisma, bo sigurno našel mogoččen odziv.

Ta apel ni le moralno največjega pomena, on je tudi v programatičnem oziru velevažen. Nasproti separatistom kliče gosp. Davidoviće demokrate na obrambo velikih načel, za katera se bori jugoslovanska demokracija. Pismo se hrečno poziva na sklep Glavnega odbora stranke z dne 10. oktobra št. 1. V teh sklepih je ponovno slovesno proklamirana zvestoba stranke na pram Vidovčanski ustavi, na katere podlagi se naj izvede zakonodajno in administrativno delo v najširšem duhu demokratičnega programa, da se doseže čim močnejše jedinstvo naroda. In posebej je poudarjena soglasna volja Glavnega odbora in kluba poslancev, da se mora ne le iz partijskih, temveč predvsem iz državnih ozirov očuvati popolno edinstvo stranke, katere

Ljuba Davidoviće ljubljanskim demokratom

POZIV PREDSEDNIKA DEMOKRATSKE STRANKE K SLOGI IN DISCIPLINI. — DAVIDOVIĆ PROTESTIRA PROTI ZLORABI SVOJEGA IMENA.

Ljubljana, 28. novembra.

Poslevoedeči podpredsednik demokratične stranke dr. Dinko Puc se je v posebnem pismu obrnil na predsednika stranke poslanca in bivšega ministrskega predsednika g. Ljubomira M. Davidovića, da ga obvesti o zlorabi, ki jo uganjajo zajedničarji z njegovim imenom.

Na to svoje pismo je prejel dr. Puc sledeči odgovor:

DEMOKRATSKI KLUB.

Beograd, 24. novembra 1922.

Br. 1133.

Poštovani g. dr. Dinko Puc

Ljubljana.

Veleštovan!, obzirom na Vaše pismo od 21. o. m. moram, da Vam odmah izjavim, da nisam nikoga ovlastio, da u moje ime ali sa mojim imenom vrši agitacijo za opštinske izbore u Ljubljani i moram, da osudno osuđujem ovu zloupotrebu.

Ja, obzirom na preteču opasnost pobeđe komunističko-klerikalne koalicije i na važnost Ljubljane, kao predsednik Demokratičke stranke, POZIVAM SVE PRIJATELJE DEMOKRATE U LJUBLJANI, DA OČUVAJO JEDINSTVO I ČVRSTU DISCIPLINU NAŠE PARTIJE, kako bi smo tim bili dosledniji jednodušnoj odluci našega Glavnog Odbora i Poslaničkog kluba od 12. oktobra 1922. g.

Primitite, gospodine doktore, izraz moga naročitošog poštovanja.

Ljub. M. Davidoviće.

Tudi senat je izrekel Mussoliniju zaupnico

ZOPETNI EKSPOZE O ZUNANJI POLITIKI. — OBOROŽENA MIRO-LJUBNOST. — ITALIJA NAM PONUJA SOLUN!

Rim, 28. novembra. (Izv.) Italijanski senat je končal razpravo o vladni izjavi. Naučni minister Gentile je obrazložil namere vlade glede šolske reforme, zakladni minister Tangorra pa je poročal o armadnem proračunu za leta 1923 in 1924.

Pred zaključkom debate se je sinoči oglašil k besedi tudi ministrski predsednik Mussolini, ki je prispel nalašč zato iz Lausanne. Mussolini je izjavil, da prehodna vlada ni bila več mogoča, ker se je moralo storiti vse, da se reši narod. Izvršil je nezakonito akcijo, kateri pa je takoj postavil meje, ne da bi pri tem zlorabil svoje zmage. Vse je podredil interesom naroda. Hoče disciplino in veljavo zakonov. Ne bo vodil antiproletarne politike, ker je prepričan, da bo le dobrotbi proletariata zedinil narod ter prinesel deželni mir.

Glede zunanje politike se je Mussolini ponovno izjavil, da bo vlada spoštovala sklenjene pogodbe. Nadaljeval je: Moja zunanja politika ne bo pustolovska, pa še manj strahopetna. Moj ideal je mir po vojni. Imperializma ne bom uganjal, s tem pa še ne rečem, da se, če bo potrebno za interese naroda, ne bom zatekel po pomoč tuji k silil. Napraviti mislim Italijo za kaj drugega kakor za deželo bibliotek in muzejev ter galerij, za kar jo smatra danes Evropa. Zaveznikom, pa tudi ostalim državam sem že dal razumeti, da hočem Italijo prihodnosti, ki bo silna in bo živela od lastne moči, ne pa od pretekle slave. Italija ne bo več

slepo vozila voza drugih, kakor doslej, ampak bo postala največjim silam enakovredna država, ki bo imela ugled kakor one. O zunanjepolitičnih namerah ne morem govoriti, ker so te namere vedno le predvidene za eventualnosti, katerih danes ne morem vnaprej vedeti. Naj zadržuje, da bom vodil politiko z geslom: Bog in narod!

Senat je odobril izjavo vlade in izrekel Mussoliniju zaupnico.

SOLUN ZA JADRAN.

Rim, 28. novembra. (Izv.) Včerajšnji govor Mussolinija v senatu je v vseh turkajšjih političnih krogih napravil velik vtis, in sicer zaradi povdarka vojne pripravljenosti Italije.

Glede zunanje politike Mussolinija objavlja dobro poučeni »Messaggero« nastopne podrobnosti: V Lausanni je med Bolgarijo in Italijo nastopilo nekako ohlajenje odnošajev, predvsem zaradi panslavističnih stremiljenj Stamboljskega. Italija pozdravlja gospodarski izhod Bolgarske k Egejskemu morju, zahteva pa za to koncesijo, da bo Bolgarija lojalno izpolnjevala svoje plačilne dolžnosti. Od Francije in Anglije zahteva Mussolini garancije in neovirano pripustitev italijanske industrije na njihovom ozemlju v Mali Aziji. Italija se ne protivi ustanovitvi srbske cone v solunskem pristanišču. Vendar pa bo vložila svoj veto, ako bi bila nameravana kaka teritorialna zasedba. Diskusija o tem bi bila le mogoča, ako bi Jugoslavija nudila za to kompenzacije ob Jadranu.

ZAKONSKI NAČRT O RAZLASTITVI VELEPOSESTEV.

Beograd, 28. novembra. R. Danes je imela svojo sejo sekcija zakonodajnega odbora za pretrpanje zakonskega načrta po ekspropriaciji veleposestev. Seja je nadaljevala razpravo v načelu. Obravnavala je čl. 9, 10, 11, 12 in 13 zakonskega načrta.

je danes edina mogočna nositeljica in braniteljica jugoslovanske ideje ne le v ožjem nacionalnem pomenu te besede, temveč v vseh njenih konsekvencah na kulturnem, gospodarskem in socialnem polju.

Gospodu Davidoviću smo vsi demokrati za njegove prijateljske besede iskreno hvaležni. Ako je bilo omahljivec, ki so jih otrovali zajedničarji s svojim lažnjivim strupom, apel predsednika stranke jih bo vzravnal. V vsej demokratiški javnosti pa bo pismo gospoda Davidovića še pojačilo zaničevanje za uskoško intrigo, ki je sedaj razkrinkana v vsej svoji moralni nagoti.

Ministrski svet

Ratifikacija portoroških in rimskih konvencij. — Invalidski zakon.

Beograd, 28. novembra. R. Sinoči se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je bilo ratificiranih 8 konvencij, sklenjenih na podlagi senžermenske mirovne pogodbe v Portorože in v Rimu. Konvencije se nanašajo na poštne, brzojavne in druge določbe nasledstvenih držav bivše avstroogrške monarhije.

Nato je ministrski svet razpravljal o invalidskem zakonu in ga sprejel tako, kakor ga je predložil minister za socialno politiko dr. Zerjav. Izpremenjeno je samo eno mesto, kjer se govori o pokojnini vdov, ako se oženijo. V tem slučaju dobe vdove kot odpravnino četvorno invalidnino. Minister za socialno politiko predloži ta zakonski načrt v najkrajšem času narodni skupščini, tako da bo mogel biti 2. decembra že od predsedništva skupščine najavljen.

Ministrski svet je končno odobril 3 milijone dinarjev za nakup zgradbe generalne direkcije carin.

Usmrčenje grških ministrov

PREKINJENJE DIPLOMATIČNIH STIKOV MED GRČIJO IN ANGLIJO. — FINANČNI BOJKOT GRČIJE. — MUČEN VTIS V LAUSANNI.

London, 28. novembra. (Izv.) Kljub poizkusom angleške vlade, da se smrtne obsodbe proti bivšim grškim ministrom ne bi izvršile, so bili, kakor poročajo iz Aten, ministri Gunaris, Stratos, Theodokis, Baldakis in Protopopadakis ki so vsi bili v zadnjem kabinetu razkralja Konstantina, ter vrhovni poveljnik vojske Hadijanestis obsojeni na smrt in po obsodbi usmrčeni. Le admiral Gudas in general Stratigos sta bila pomiloščena na dosmrtno ječo in degradacijo.

Vsled izvršitve smrtne obsodbe bo angleški konzul v Atenah Lindley takoj odpoklican. V londonskih političnih krogih so vsled izvršitve smrtne kazni zelo ogorčeni ter se označuje ta slučaj kot čin srednjeveškega barbarizma. Nadaljnja posledica tega bo, da bo takoj ustavljena finančna pomoč,

ki so jo nudile Grški Anglija, Francija in Zedinjene države.

Lausanne, 28. novembra. U. Po končani seji gospodarske komisije, ki je trajala do sedmih zvečer, je Venizelos dobil vest, da so bili ustreljeni bivši ministri zadnjega Konstantinovega kabineta ter general Hadijanestis. Vest, je v krogih konference povzročila seveda veliko pozornost. Venizelos sam je bil, ko je sprejel brzojavko, zelo razburjen ter je odklonil vsako izjavo. Sprejeti ni hotel nikogar.

Francoski in grški krogi se trudijo, da bi pomirili splošno razburjenje s tem, da povdarjajo krivdo ustreljenih, ki so zagrešili velik zločin proti lastni domovini. V angorskih krogih vlada zlasti veliko razburjenje. Angleška delegacija pričakuje navodila iz Londona.

Turčija odklanja finančne zahteve zaveznikov

BURNA SEJA V LAUSANNI. — NINČIĆ ZOPET POSREDUJE

Lausanne, 28. novembra. U. Izmet paša je danes pred gospodarsko in finančno komisijo odklonil plačilo zasedbenih stroškov, ker današnja Turčija ni kriva, da so zavezniki zasedli turško ozemlje. Zahtevo po vojni odškodnini, ki naj jo plača Grčija, opravičuje izmet paša s tem, da je Grčija vsilila Turčiji vojno. Venizelos je protestiral proti očitku, da bi bila Grčija kriva vojne. Turčija je napadla Srbijo in Grčija se je le priključila Srbiji, da ji pomaga. Čeprav je Venizelos priznal načelo, naj se dolgov razdelijo na one države, ki so dobile nekdanje turške province, je z nekakim cinizmom izjavil, da je izguba vilajetov Bitolji, Kosovu in Solun bila le dobriček za Turčijo, ki je za te vilajete vedno morala doplačevati. Smirno so zasedli Grki po nalogu zaveznikov. Končno je Venizelos predlagal, naj se dolgov medsebojno anulirajo.

Jugoslovanski zunanji minister dr. Ninčić je priznal tezo izmeta paše ter je v imenu svoje vlade izrazil pripravljenost prevzeti na Jugoslavijo pripadajoči del turških dolgov. Z ozirom na veliko potrebo narodov po miru pa je predlagal, naj se najprej doseže sporazum o splošnih načelih miru in naj se ureditev dol-

gov odgodi na kasneje.

Lord Curzon je menil, da to ni potrebno, češ da se lahko v kratkem doseže tudi ureditev dolgov. Francoski delegat Barrere je povdarjal v daljšem govoru, da zavezniki v organizaciji turških dolgov ne morejo pristopiti nobene izpremembe. Umevno pa je, da bodo tudi odcepljene province morale prispevati k kritju dolgov po svoji finančni zmožnosti. Vprašanje zasedbenih stroškov naj se sporazumno uredi v podkomisiji, ki bi razpravljala tudi o načrtu eventualnega anuliranja dolgov.

Nato je izmet paša povzel še enkrat besedo ter izjavil, da je prišel v Lausanne na podlagi pogodbe sklenjene v Mudaniji ki jo je priznala angorska narodna skupščina, katere jo bo tudi izvršila. Današnja Turčija pa ne more priznati premirja, sklenjenega v Mudrosu dne 30. oktobra 1918 ter vsled tega odklanja plačilo zasedbenih stroškov. Lord Curzon je še enkrat odgovoril precej ostro ter povdarjal, da mora prejšnja in sedanja Turčija nositi odgovornost za vojno. Razmerje po premirju, sklenjenem v Mudaniji, so zavezniki pristile zasesti turško ozemlje. Nobena turška vlada ne more odkloniti plačila teh stroškov.

Naša pogajanja z Madžarsko

Budimpešta, 28. novembra. (U.) O predstojajočih gospodarskih pogajanjih med Jugoslavijo in Madžarsko se doznava, da je madžarska vlada poslala jugoslovansko vlado, naj uradno sporoči imena jugoslovanskih delegatov, ter je s svoje strani sporočila, v kakšnem obsegu hoče pričeti ta pogajanja. V prvi vrsti se bo po vzgledu češkoslovaško-madžarskega dogovora sklenila splošna trgovinska pogodba in v okvirju te pogodbe določila detajlirana izmenjava blaga. Madžarska polaga važnost na to, da dobi od Jugoslavije zagotovilo, da bo ta nakupila v večji meri v Madžarski poljedelske stroje in da bo množino žita, ki je ne more zmleti v svojih mlinih, dala madžarskim mlinom, ki bi jo smeli prodajati v inozemstvo.

V političnih krogih je razširjena vest, da Jugoslani za sedaj še nočejo pričeti meritornih pogajanj, ker hočejo počakati na konec pogajanj med Češkoslovaško in Madžarsko o kompenzacijskem dogovoru. Jugoslavija je, kakor trdijo madžarski politični krogi, sklenila s Češkoslovaško tako tesno gospodarsko in finančno zvezo, da ne bi s svoje strani mogla skleniti pogodbe z Madžarsko, ako bi se izjavila češkoslovaško-madžarska pogajanja.

Kongres ruskih monarhistov

Pariz, 28. novembra. S. Francoski listi priobčujejo obširna poročila o sestanku ruskih monarhistov, ki se je vršil sinoči v Parizu. Kongres ni mogel doseči svojega pravega cilja, da se ustanovi enoten monarhistični blok, ker se ne sporazumljenja med zastopniki posameznih monarhističnih skupin niso mogla premostiti. Pristaši velikega kneza Cirila kategorično nasprotujejo kandidaturi velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča. Pristaši Nikolaja Nikolajeviča pa nočejo priznati kandidature kneza Cirila. Konstitucionalni pod vodstvom Efinovskega se s svoje strani energično protivijo nameravam pristajne odredbam proti židom.

Regulacija uvoza

Beograd, 28. novembra. N. Nekateri listi so probčili vest, da je na predlog finančnega ministra ministrski svet prepovedal za leto dni vsak uvoz. Ta vest je povsem netočna. Niti ni minister finane takega predloga stavil, niti ni ministrski svet o takem predlogu razpravljal. V zmislu trgovinskih pogodb in finančnega zakona za leto 1922/23 bi bila taka naredba tudi nemogoča. Finančni minister je izdal trgovcem le obveščilo, naj brez predhodnega dovoljenja za nabavo deviz ne naročajo blaga iz inozemstva, ker bo vsaka naroba, ki pride po prvem decembru brez predhodnega dovoljenja v našo državo, brezpogojno zavrnjena. Ne more se namreč dovoliti, da na ta način posamezniki spravljajo blago v našo državo in s tem ovirajo državno akcijo za ureditev uvoza in uvoza.

POLJSKA VLADA NAPOVEDUJE DEMISIO.

Varšava, 28. novembra. S. Ministrski predsednik je izjavil uredniku lista »Kurier Polski«, da bo vlada takoj po konstitucionalnem državnem zboru in senatu po izvolitvi novega predsednika podala svojo demisijo.

SEJA RADIKALSKEGA KLUBA.

Beograd, 28. novembra. (Izv.) Za danes ob 10. uri sklicani zakonodajni odbor ni imel seje, ker je bilo navzočih premalo članov. V istem času so imeli namreč radikalci sejo, kjer je ministrski predsednik Pašić poročal o današnji politični situaciji. Radikalni klub je povabil g. Pašiću proste roke do nadaljnjega.

SHOD JDS PRI ČEŠNOVARU.

ki ga je priredilo šentjakobsko društvo v tork dne 28. novembra zvečer, je bil izredno obiskan. Predsednik društva g. Likozar je otvoril shod, v izbranih besedah povdarjajoč potrebo zvestobe in discipline v stranki. Njegovim izjavljanem so navzoči burno pritrjevali. Gg. Janežič, Mlakar in Majcen so živahnem odobravanju obrazložili pomenost in nepoštenost klerikalno-komunistične in zedinčarske zveze.

Demokratiška skrinjica je — prva!

Minister Pribičević o blokaški akciji

Zagreb, 27. novembra.

Urednik «Rječi», se je obrnil na nek «Rječ», se je obrnil na prosvetnega ministra Pribičevića, ko se je nahajal v Zagrebu, da mu pove svoje mnenje o akciji Hrvatskega bloka, o njegovih pogajanjih s parlamentarnimi skupinami opozicije in z nekaterimi posamezniki demokratske in radikalne stranke.

Minister Pribičević je povdarjal, da je slejkoprej proti vsakemu pogajanju s Hrvatskim blokom. V tem bloku imajo glavno besedo elementi (Radićeva grupa), ki zahtevajo posebno hrvatsko republiko. Kako bi se moglo pogajati s političnimi skupinami, ki imajo iloalen program? Take skupine se mora rušiti, nikakor pa se ne sme z njimi pogajati, dokler se ne odrečejo svojem programu. Kdor misli, da koristi državi, ako se pogaja s takimi skupinami, dosega ravno nasprotni efekt ter s svojimi pregovornjari samo utrjuje pozicijo teh skupin, rehabilitirajoč njihov program, se pa diskreditira in kompromitira.

Minister Pribičević stoji na stališču, da je vsaka politična skupina dolžna, udeleževati se skupščinskega dela. Kdor se tega dela ne udeležuje, škoduje samo sebi, ne pa državi. Zato je on proti vsaki koncesiji Hrvatskemu bloku za njegov prihod v skupščino. Negativna in pasivna politika Hrvatskega bloka je omajala pozicijo te stranke v narodu, nikakor pa ne države. To jo sili, da razmišlja o svojem prihodu v Beograd, ne pa o patrio- tična briga zaradi zunanega položaja. Blokaške metode so doživle polom, zato bi sedaj blokaši hoteli s pomočjo Beograda ustvariti situacijo, ki bi jim na novih volitvah zagotovila mandate, da bi po volitvah mogli staviti nove pogoje. To je taktika, kateri ne bomo nase!!!

Na vprašanje urednika «Rječ» glede pisanja časopisov, da je tudi g. Davidović za pogajanja s Hrvatskim klubom in da je hotel celo priti na sestanek z Radićem v Brodu, je minister Pribičević odgovoril: «Lahko Vas uverim o tem, da g. Davidović v klubu nikdar niti besedice ni omenil o tem. Taka pogajanja bi bila v protislovju z resolucijami glavnega odbora in poslaniškega kluba demokratske stranke, po katerih more demokratska stranka kooperirati samo s takimi političnimi skupinami, ki stoje na stališču vidovdanske ustave in odklanja- nje revizijo ustave. Ali bo Hrvatska re- publikanska seljačka stranka sprejela demokratski program glede ustave in se tako vsposobila za kooperacijo? Ako je to izključeno, o čem na naj se potem vršilo pogajanje z Radićem?»

Na vprašanje, kako sodi o razkolu med Radićem in frankovci, je minister odgovoril: To potrjuje moje staro tezo, da se z državnoopravnimi koncesijami ne rešujejo takozvani srbsko-hrvatski od- nošaji. Če bi Radić opustil svoj državno- pravni program, bodo takoj drugi pri- pravljivi, da ga prevzamejo. To vpra- šanje se rešuje samo z idejami jedinstva, ki bodo triumfirale, ako bomo odločni, hrabri, stalni in nepopustljivi v svojem držanju. Že to, da dve leti držimo glavne linije v vprašanju edinstva, je omajalo pozicijo Hrvatskega bloka, ki se na- haja v procesu razpadanja. Ta proces je nastopil prej, nego smo sami pričakovali. Demokratska stranka je konsekvntno vztrajala na tem stališču. Politika pogaj- nja s Hrvatskim blokom ni politika De- mokratske stranke, temveč to je Proti- čeva politika. Demokratska stranka je pred dvema letoma premagala g. Proti- ču vsled njegovega pakta s Hrvatsko zajednico. Kako bi sedaj mogla stranka, da napravi večjo napako, kakor je bila Protičeva pred dvema letoma? O. Davidović in mi vsi smo neprestano govorili in prepričevali, da je Protičev pakt s Hrvatsko zajednico okrnil odnošaje na Hrvatskem in zadržal proces ujedinje- vanja. Imenovali smo ta pakt fatalen za narodno edinstvo. Pogajanja Demokrats- ke stranke s Hrvatskim blokom bi po- menjala samo desavuiranje dosedanje politike Demokratske stranke in rehabi- litacijo Protičeve politike.

Kriza v Grčiji

Koncem oktobra je priredil revolucij- ski odbor velikansko masno demonstracijo na velikem trgu pred staro kraljev- sko palačo v Atenah. Do stotisoč ljudi se je udeležilo tega zborovanja, na ka- terem se je demonstrativno naglasil pro- gram revolucionarnega gibanja. Med drugim so zahtevali najstrožje kazno- vanje vseh onih, ki so zakrivilii katastrofo na maloazijski fronti, in pa obnovitev prijateljskih stikov z antano. Volilna govornika sta bila polkovnik Gonatas in Plastiras, to sta glavna voditelja gr- ske revolucije.

Takoj v naslednjih dneh so, brez- dvomno pod vplivom te velike revolucij- onarne manifestacije sledile nadaljne aretacije bivših ministrov, ki jih je jav- no mnenje smatralo za glavne krivce narodne katastrofe. Sestavilo se je posebno vojno sodišče, ki naj sodi obdolženim bivšim ministrom in častnikom, in sicer iz dvajset čast- nikov pod predsedstvom nekoga divizij- skega generala. Obdolžencom so dovolili vsa prava obrambe. Preiskovalna komi- sija je takoj začela z delom in je zelo hitro vršila svojo posel: ravno to naglo so nasprotniki zelo vneto očitali revolu- cijonarnim vodjem.

O poteku preiskave smo ponovno po- ročali. Bivši vrhovni poveljnik armade general Papulas na br. te med drugim

izjavil, da so se vse tri grške ofenzive v Mali Aziji začele po ukazu vlade. Marš proti Angori je sklenil vojni svet pod predsedstvom kralja Konstantina, dasiravno sta bila nasprotnega nazira- nja vrhovni komandant in generalni stab armade v Mali Aziji, ki sta oba povdar- jala prometne težkoče. Vlada pa da se je pred vsem opirala na poročilo gene- rala Dusmanisa, ki je izjavil, da more armada prodreti do Kizil Irmaka. Ko se je ta ofenziva proti Angori ponesečila, se je šele začel širiti v opasni meri oni defetistični duh med vojaštvom, ki je po- stal, kakor vemo, pozneje usodopoln.

Na podlagi te preiskave je vojno so- dišče izreklo obsodbo, ki se je, kakor znano, glasila na smrt. Toda nad vpra- šanjem potrditve smrtno obsodbe je na- stopila vladna kriza; ministristvo je od- stopilo in kakor se glasilo zadnja poro- čila je prevzel sestavo nove vlade pol- kovnik Gonatas, že imenovani voditelj revolucije. Drugi voditelj, polkovnik Plastiras pa dobi brzokone polnomoč vojne diktature.

Ako res pride do sestave vlade pod vodstvom imenovanih dveh častnikov, pomeni to toliko, kakor da vzame re- volucijski odbor sam vso vladu v svoje roke. Ta pa predstavlja ravno najradikal- nejšo strujo v Grčiji, strujo, ki zahteva brezobzirno kazni za one, ki so zakrvi- lili katastrofo grškega naroda.

Anglija, ki je ves čas izmed vseh ev- ropških držav vzdrževala najtesnejše zveze s Konstantinovo vlado, je izjavila v Atenah, da bo izvajala diplomatske konsekvence, ako se res izvrši smrtna obsodba nad kakim od obojenih mini- strov. Tako stoji Grčija zonet pred tež- ko vnanjo in notranjepolitično krizo.

Modrost gospoda Pustoslemška

Po blamaži, ki si jo je zaslužil dr. Ravnihar s svojimi uskoškimi reminiscencami, se sedaj oglašajo kot njegov naslednik g. Rasto Pustoslemšek. V «Slov. Narodu» objavlja iz svojih poročil na sestankih Zajednice odlomek «Kako so zapravili Ljubljano» — namreč demo- kratii. Seveda je tudi njegov članek poln naknadne modrosti po tisti stari: «Kaj sem Vam pravil!» Izgleda, da je popolno od- povedanje spomina nekaka splošna za- jedničarska bolezen. Kardinalno napako vidi g. Pustoslemšek v prvem volilnem redu za Ljubljano. On bi bil napravil mnogo boljsega! Če bi volilni red za Ljubljano sploh obstojal! Pa ga ni. G. Pustoslemšek tudi ni opazil, da je prvi volilni red za vse občine v Sloveniji sprejela in razglasila klerikalna (odno- sno Protičeva) vlada 5. maja 1920. Ta volilni red je bil potem spremenjen fe- bruarja 1921, za časa koalicijske vlade, v kateri se ni dalo drugega doseči, ka- kor da je izpadla ženska volilna pravica. Šele v parlamentu povodom revizije uredb se je mogel doseči za velike ob- čine sedanjí sistem. To so zgodovinska dejstva, vse drugo je volilna fantazija.

Tudi historija pogajanj za volilni kom- promis spada v to poglavje. Edino, kar je točno, je morda to, da so v načelstvu stranke glede taktike bila spočetka raz- lična mnenja, ravnatoko točno je pa, da se je končno celo načelstvo zedinilo na taktiko, ki jo je stranka potem sprova- jala. Odkod ve g. Pustoslemšek, da je NSS sklenila glasovati za demokratske- ga županskega kandidata, ko so pri ta- kratnih pogajanjih narodni socialisti baš nasprotno zahtevali?

Z reminiscenco na zadevo Jugoslov- skega kreditnega zavoda je napravil g. Pustoslemšek slabo uslugo svojemu ko- mandantu. Takratni poverjenik g. dr. Ravnihar je bil namreč tisti, ki je revizij- sko poročilo izročil v objavo.

Mimogrede naj omenimo, da g. P. hav- zira še vedno z naivno trditvijo, da je dr. Kukovec «razdelil Slovenijo». Mož, ki ex professo čita novine in se bavi s politikó, bi moral vedeti, da je nastanek dveh slovenskih oblasti upravna posledica čl. 95. Ustave, ki maksimira število prebivalcev ene oblasti z 800.000. Ta mak- simum je bil sprejet vsled ultimata srbskih radikalcev in JDS ga je odobrila s pritrjevanjem gg. Pustoslemška, Ravniharja, Trillerja itd. ker ni mogla in ni hotela onemogočiti ustave. Kadar bo g. P. predložil, kako se spravi 1.200.000 prebivalcev v okvir čl. 95 Ustave naj se zopet oglaš — ali pa naj očitno pové, da je za revizijo ustave.

Politične beležke

+ Shod JDS pri štrukturi se je vršil sinoči ob udeležbi nad 150 prista- šev. Govorili so ob burnem odobravan- ju: dr. Kramer, dr. Bohinjec, F. Ks. Starč, dr. Puc in Zupan. Predsedoval je dr. Fetič.

+ Zaupni sestanek JDS v Spodnji Šiški se je vršil sinoči pri Cela-ču in je bil zelo dobro obiskan. Prisostvovalo mu je tudi 8 komunistov, katerih govornik Bizovičar je naravnost izja- vil, da je zveza komunistov nenaravna, a bodo komunisti vseeno glasova- li za klerikalce, zlasti ker vedo, da bodo klerikalni kapitalisti glasovali za — demokrate. Ta modrost je vzbudila seveda splošno veselost. Sestanek je vodil gosp. Bajželj, govorila pa sta gg. Brnčič in Cimerman. Po shodu je pris- pelo tudi nekaj zajedničarjev, ki bi se bili s komunisti skoraj stepli radi vpra- šanja, ali bo zmogla druga ali pa čer- tna skripljica.

+ Interesantne izjave. Sinoči sta sklicala gosp. posl. Deržič in tajnik NSS Ivan Tavčar sestanek nižjih dr-

žavnih nameštencev. Prišlo jih je 34. Gospod Zorko je po nalogu svojih naj- novejših političnih komandantov mor- nalne preiskave svoj podpis na zahvalnem pismu ministru Žerjavu. Izjavil je, da ni mislil tako, temveč drugače. Interesa- ntna pa so bila izvajanja gosp. Tav- čarja, ki je zatrjeval, da se no narodni socialisti samo zato združili z «Narod- ovci», da bi vrgli režim. Klerikalci in komunisti zagovarjajo svojo koalicio- z ravno istim razlogom. Iz tega sledi, da je resnica to, kar pripovedujejo na- rodni socialisti, da bo držala Zajedni- ca le do 3. decembra, da se na ta na- čin okrne moč demokratske stranke, po 3. decembru pa da se bodo bivši narodni socialisti, kakor je onidan njo- hov zastopnik Kovač v Šiški odkrito izjavil, «zopet zvezali s klerikalci» . . .

+ Pritisk, katerega se ni bati! Za- jedničarji so vsi iz sebe, ko vidijo, ka- kovo klavno so izgubili svojo bitko še pred 3. decembrom. «Slovenski Narod» le še bruhá ogenj in žveplo. Pa nič več ne zaleže. Tisti časi, ko je «Slovenski Narod» in njegova okolica z uspehom terorizirala Slovence, so že zdavnaj minuli. Deželo je «Narodova» gospoda že zdavnaj zafurala in vpliv «Slov. Na- roda» zunaj Ljubljane je podoben ničli. V Ljubljani je sicer še par ljudi, ki še nekaj držo na «Narod», ali tudi ti po- glavni izumirajo. Nasilje, ki ga je večasih uganjal, pa sedaj sploh nič več ne zaleže, ker vsak ve, da so «Slov. Narodu» že izpadli zobje. Še manj moči kot «Slovenski Narod» ima pa politič- ni nestvor, ki se imenuje «Zajednica». Kar sta svoj čas držala Deržič in Brandner, se je večinoma razšlo. V ob- upu hoče sedaj «Zajednica» zadnji tre- nutek nabrati nekaj kroglic z izsilje- vanjem. Poroča se nam, da se med za- jedničarji poslužujejo nedopustnih sredstev za pridobivanje glasov zlasti nekateri višji uradniki Jadranske in Kreditne banke. Tako n. pr. hodita okoli klientele «Jadranske banke» dr. Roman Ravnihar in neki Debeljak ter zahtevata od poedincev, ki jih naska- kujeta za podpis, da bodo volili z «Za- jednico» Podobno postopata ravnatelj Krofta in veletržec Jelačin, ki pritiska- ta na vse mogoče načine na volilce. Celó z odgovodaj bančnih kreditov se operira! Poleg zgoraj omenjenih agitatorjev lazijo po zasebnih hišah še dru- gi, ki izsiljujejo podpise. Vsi ti podpisi so seveda neveljavni. Noben podpis ni- kogar ne veže in najboljšo veakdo stori, ako se hoče nadležnežev iznebiti. Da polkiče stražnika, Komur se pa to re ljubi, ta naj se hitro podpiše (pri tem se lahko drži figa leve roke v žepu!) pa s kroglicjo odgovori na izsilje- vanje s tem, da vrže kroglicjo v pr- vo skrinjico. Zajedničarji nimajo danes absolutno nobene moči in je ne bodo nikdar imeli. Komur pa delajo nasilje, tega bo demokratska stranka vzela energično v zaščito. Po volitvah bodo tudi zajedničarji morali iskati pomoči pri demokratih, ker sami nič ne pome- nijo, pa te pomoči ne bo več. Narobe, demokratska stranka bo proti njim po- stopala po pravičnem merilu: zob za zob!

+ Nov političen list. Iz Vojvodine poročajo, da bo v Novem Sadu v krat- kem pričel izhajati nov socialističen list, in sicer v madžarskem jeziku. List bo urejeval narodni poslanec dr. Sekulić.

+ Poslanec Wilfan pri Mussoliniju. Prošlo soboto je italijanski ministri- ski predsednik Mussolini sprejel sloven- skega poslanca dr. Wilfana in dr. Stan- gerja. Pogovor se je vršil v ministri- ski dvorani parlamenta. Poslanec Wilfan je obrazložil ministriškemu predsedniku razmere julijskih Slovencev in se do- taknil vseh perečih vprašanj. Dr. Wilfan bo predložil ministriškemu predse- dniku o vseh točkah pogovora tudi po- drobno spomenico.

+ Politična svoboda v Jugoslaviji. Najbolj priljubljeno agitacijsko sred- stvo, s katerim vsak dan operirajo opozicijske stranke, je trditve, da v Jugoslaviji ni nobene politične svobo- de. Da temu ni tako, dokazuje večeraj- šnji volilni shod policijskih organov, ki se je vršil na mestnem magistratu ob asistenci poslancev gg. Brandnerja in Deržiča in na katerem je policijski de- tektiv g. Benedičič svoje tovariše pre- pričeval, da je na vsak način potrebno razbiti sedanjo vladu. Pa bo g. Deržič še govoril, da ni politične svobode v «Jugoslaviji».

+ Originalna razlaga. Radić, ki se- danj obtožuje frankovce vseh mogočih svinjarij, jim očita tudi, da med ljud- stvom širijo vest, da hoče on (Radić) v Beogradu samo radi «dinarjev». Res se v Zagrebu širi sledeča verzija: Do- sedaj neizplačane dijete poslancev Hr- vatskega bloka znašajo 5 milijonov di- narjev. Radić je skalkuliral, da bi se za ta denar mogla izvrstno voditi cela nova volilna kampanja. Ker je v krat- kem pričakovati novih volitev, se je odločil, da pošlje blokaše v Beograd. Pogoj je med drugim tudi ta, da dobi- jo izplačane vse dijete za nazaj, t. j. od dneva sestanka konstituante v 1. 1921. Na ta način bi Radićeva stranka prišla do ogromnega volilnega fonda — ako ne bi njeni poslanci morda de- nar zadržali raje za sebe. — Radić je na te govore silno hud. Moramo reči: Si non e vero, e ben trovato.

+ Mussolini je hotel v razgovoru z dopisnikom «Politike» polskati Sr- bom in jim je namigaval o Solunu in Egejskem morju, češ, da Jadransko morje ni cilj pravih stremeljenj srbske-

ga naroda, Srbija da teži od nekdanj- proti jugovzhodu. Naše časopisje je za- vrnilo to naziranje g. Mussolinija in ravno «Politika» — torej merodajno srbsko glasilo — je priobčila uvodnik, v katerem Mussolinijevo mišljenje z vsó odločnostjo zavrača, in sicer ne samo s stališča skupnih interesov vseh Ju- goslovancev, temveč tudi s čisto srbs- kega stališča. Važna je — meni «Po- litika» — dotična Mussolinijeva izjava samo v toliko, v kolikor nam odkriva italijanske načrte, kako bi nas radi iz- podrinili v Adriji. Ali mi se na tej pod- lagi z Italijo ne bomo pogajali, posebno že zato ne, ker ono, kar bi nam ona «privoščila» kot odkodnino za izgube na Jadranu, ni — njejno! To je ravno tako, kakor če bi mi ponudili Italiji — Carigrad . . .

Po svetu

— Politični atentati v Soliji. Iz So- lije poročajo, da je v Poboševu neznan atentator vrzel bombo v skupino čast- nikov in nato pobegnil. Pri tem je bilo ranjenih 6 častnikov.

— Strašna eksplozija v ameriškem rudniku. V premogovniku New-Birming- ham v Zedinjenih državah se je vsled nepazljivosti z rudarsko svetilko vnel janski plin. Strašna eksplozija je zahteva- la 80 slovenskih žrtev. Izpod premo- ga so rešili nekaj rudarjev šele drugi dan.

— Moritve na Ruskem še ne bo- konec. Iz Harkova poročajo, da je ukra- jinska sovjetska vlada kot revanšo za Ukrajina Melničuka in Šeremeta, ki ju je dala poljska vlada 12. t. m. vsled umora ustreliti, dala 18. t. m. ustreliti 54 oseb, ki pripadajo poljskemu plem- stvu v Ukrajini.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Sreda, 29.: «Idijot». Gostovanje gospe Nablocke. Izv.

Četrtek, 30.: Zaprtó.

Petek, 1.: «Hlapci». Izv.

Sobota, 2.: «Jack Straws». Delavska predstava. Izv.

Ljubljanska opera.

Sreda, 29.: Zaprtó.

Četrtek, 30.: «Gorenjski slavček», slav- nostna predstava. Izv.

Petek, 1.: «Gorenjski slavček». D.

Sobota, 2.: «Carmen». C.

Mariborsko gledališče.

Četrtek, 30.: «Nečak». A.

Petek, 1.: «Ilirca». Svečana predstava v proslavo narodnega praznika.

Celjsko gledališče.

Sreda, 29.: «Revizor»; gostovanje mari- borskega Narodnega gledališča. Zače- tek ob pol 20. Abonma.

Četrtek, 30.: «Svatha Krečinskega», go- stovanje ljubljanskega Narodnega gla- dališča; začetek ob 20. uri. Izv.

K uprizoritvi «Gorenjskega slavč- ka». Nestor slovenskih skladateljev praz- nuje letos svojo petinosemdesetletnico. Na tisoče in tisoče je med Slovencei njegovih učencev. Bil je več kakor 40 let glasbeni vzgojitelj Slovencev v svojih posvetnih in cerkvenih skladbah. Njego- vi mešani zbori «Ljubica», «Katica», «Z glasnim šumom s kora», njegovi moški zbori «Samo», «Pobratimija», njegovi samospevi in orkestralne skladbe tvorijo prve uspehe slovenske glasbe. Za glavno delo pa smatramo njegovo tri- dejansko komično opero «Gorenjski slav- ček», ki se izvaja ob prazniku našega ujedinjenja in sicer v četrtek dne 30. novembra, v petek dne 1. decembra in v nedeljo dne 3. decembra 1922. Naj se v teh slavnostnih predstavah, katerim bo najbrž prisostvoval tudi skladatelj sam, udeleži čim večje število njegovih učenc- ev, prijateljev in častilcev. Opera bo popolnoma nanovo inscenirana. Z veli- ko vnamo, uspehom in razumom vodi režijo tega dela naš priznani dramski režiser g. Ošip Šest. Muzikalno nastu- dila pa je opera ter jo bo dirigiral pri- znani dirigent orkestralnega društva Glasbene Matice in profesor konservato- rija g. Karel Jeraj.

Gostovanje ge. Ade Poljakove. V nedeljo zvečer je gostovala četrtrič na našem odru odlična ruska umetnica in pela zopet madamo Butterfly z nepopis- nim uspehom. Ze nešetokrat peto opero, ki je bila tudi z domačimi silami izvaja na izvrstno, je poslušalo občinstvo kakor noviteto ter se s solzami v obeh utap- ljalo v neznane krasote glasbene umet- nine. Gej. Poljakovi je prirejala publika iskrene in brezkončne ovacije. Po prv- em dejanju so bili veliki umetnici po- klonjeni trije šopki, ob zaključku opere pa viharnega ploskanja in klicanja ni bilo konca. Ge. Poljakova je osvojila s svojo igralsko in pevsko umetnostjo vsa srca in splošno se je govorilo, da je ta Rusinja s svojimi uspehi nadkrillila vse pevke, ki so kdaj gostovale v Ljubljani. Prekrasni ruski jezik zveni v njenem pet- ju čarobno in njen izgovor je tako ja- sen, da razume vsako besedo. V tem oziru imamo v našem opernem ansam- blu le še dva člana, ki sta gej. Poljako- vi enaka: g. Betetta, ki vokalizira vzor- vi enaka: g. Levarja, ki mu je sličen. Kot Pinkerton je prejel g. Kovač vel venci s trakovi. — V soboto je bila prav do- braba repriza «Prodane neveste», ki je pu- bliko zadovoljila. Zlasti so se odlikovali gg. Betetto, Simene in ga. Lewandowska — Čujemo, da se uprava pogaja z go- Poljakovo za nova gostovanja ter se mi- sli na glavni ženski vlogi v operah «Bo- heme» in «Manon».

Sokolsvo

Sokol I. Bratje-sestre! Kruta smr- nam je zopet iztrgala iz svoje srede naš- tega občje priljubljenega in drugega brata Joško Turka, sod. avskultanta. Mla- demu idealnemu članu skažemo čast na njegovi poslednji poti v kroju. Bratje, prosim Vas, udeležite se pogreba v kar največjem številu. Pogreb se vrši v sre- do dne 29. t. m. ob 3. uri popoldne it Vidovdanske ceste k sv. Križu. Zbirališče pol ure pred pogrebom na Taboru. Ohranite ga v bratskem spominu. Zdra- vo! — Podstarosta.

Sokolsko društvo Ljubljana II. priredi na praznik ujedinjenja dne 1. de- cembra 1922 ob pol 8. uri zvečer v veli- ki dvorani Narodnega doma akademijo. Na sporedu so: telovadni nastop, pred- vanja, pevskie in godbene točke. Vstop- nina za osebo 10 Din, za otroke 5 Din, za člane Sokolskih društev v predprodaji pri br. Mišku Krapežu, urarju, Jurčičev- trg, po 5 Din.

Sokol I. v Ljubljani priredi 7. de- cembra telovadni večer z mnogovrstnim sporedom in zabavo. Sodeluje društveni orkester, pri telovadnih točkah pa člani telovadci in telovadke. Telovadni spored obsega mnogo nove snovi.

Sport

Stanje nogometnega prvenstva v Ljub- ljani koncem jesenskega dela prven- stvene sezone 1922/1923.

II. razred.

(Vsak klub je odigral 6 tekem.)

	I. II. III.	IV.	V.
1. Jadran	6 0 0	36: 5	12
2. Slovan	5 0 1	23: 9	10
3. Lj. A. S. K.	3 1 2	12: 16	7
4. Svoboda Moste	2 2 2	11: 14	6
5. Sparta	2 1 3	11: 16	5
6. Svoboda Ljubljana	1 0 5	6: 15	2
7. Slavija	0 0 6	4: 28	1

I. razred.

(Vsak klub je odigral 2 tekmi.)

	I. II. III.	IV.	V.
1. Ilirija	2 0 0	12: 3	4
2. Hermes	0 1 1	5: 7	1
3. Primorje	0 1 1	4: 11	1

(Številke značijo pod I. dobljene, pod II. neodločene in pod III. izgubljene tekme; pod IV. razmerje golov, pod V. število točk.)

Smučarski in sanjaški odsek S. K. Ilirije v Ljubljani pozivlja vse člane, da se polnoštevilno udeležijo pogreba zve- stega tovariša Jože Turka, ki se vrši v sredo dne 29. t. m. ob 3. uri popoldne. Tajnica.

S. K. Primorje, Ljubljana. V četrtek dne 30. t. m. ob 20. uri sestanek vseh lahkoatletov. Vsled bodočega zimskega treninga, o katerem se bo razpravljalo, je dolžnost vseh atletov, da se sestanka udeleže. Sestanek se vrši v gostilni pri «Novem svetu» v Prešernovi sobi. — G. Karl Marn naj se zgasi pri tajniku ali pa pri blaginji kavarnе «Zverda».

Mednarodni smučarski kongres se vrši od 4. do 7. februarja 1923. v Pragi. Temu kongresu bodo po osemletni odsot- nosti prisostvovali tudi delegati iz Nem- čije in Avstrije.

Objave

* Danajska medicinska fakulteta pri- redi od 4. do 16. decembra 1922, 8. med- narodni zdravniški nadaljevalni tečaj o nadaljevanju kirurgije, ortopedije, uro- logije, pomoč pri porodu, ginekologiji in s posebnim upoštevanjem terapije. Obi- skovalci tečaja imajo plačevati le vpis- nino. Reflektanti naj priobčijo svoje ime ter morebitne želje tajniku dr. A. Kron- feldu, Wien, Porzellangasse 22.

* J. A. D. «Triglav» v Ljubljani. Na predvečer narodnega praznika ujedinje- nja priredi J. A. D. «Triglav» slavnostno predavanje ob pol 9. uri zvečer na ve- randi gostilne «Tišlar» (nasproti Akad- kolegija). Predava tov. phil. Fr. Baš: «O postanku Jugoslavije». Po predavanju se vrši razgovor o vseslovenskem kon- gresu akademikov, ki se vrši meseca de- cembra t. l. v Pragi. Udeležba na pre- davanju je obvezna za vse člane.

* Klub esperantistov v Ljubljani ob- vešča obiskovalce esperantskega tečaja, da se vrši prvi sestanek tečaja B z ozi- rom na narodni praznik, v četrtek, dne 30. t. m. od 18. — 19.30 ure, na verandi hotela «Lloyd», Sv. Petra cesta. Vhod z dvorišča. — Pridite vsi! Ob tej priliki se lahko priglasijo tudi novi obiskovalci. Odbor.

* Klub ljubiteljev sportnih psov. Pre- letni smo: Na občnem zboru «Kluba ljubiteljev sportnih (nelovskih) psov, ki se je nedavno vršil, se je sestavil klubov odbor s predsednikom g. Ivanom Sku- kom na čelu. Klub je stopil v stik z ino- zemskimi društvi iste smeri, da si na ta način zagotovijo mednarodno priznanje vpisov v rodovnik. Interesenti se najvilju- dneje vabijo k pristopu. Članarina znaša letnih 25 Din, ustanovnina 250 Din. Pri- javne sprejema imenovani klub na naslov: «Klub ljubiteljev sportnih (nelovskih) psov», Ljubljana, Poljanska cesta št. 52.

* Amerikanska moka za Ljubljano. Oddelek za socialno politiko nam poro- ča: Tvrška N. Schacher & Smr-čič v Ljubljani je dobila ameriško moko. Cena, ki se je uradno ugotovila kot pri- merina znaša pri prodaji na drobno 23 80 vin.

* Najdena zlata ura. Na našo včeraj- šnjo notico, da je neka gospa izgubila zlato uro z usnjato zapestnico, nas opo- zarjajo da je bila podobna ura najdena in izročena na policiji.

Domače vesti

Volitec, pozor! Volitec naj se pravčasno informirajo, kje imajo voliti, da ne bo pomot in razočaranj v zadnjem trenutku. Vsak volitec ima voliti na enem volišču, ki je bilo merodajno za njegovo stanovanje ob Novem letu. Kdor se je torej letos preselil, naj pazi, da pride voliti na pravo volišče. Tam je razpisan v volilnem imeniku, drugje ne. Pogledj po mestu nabite plakate!

Na predsednika volilnih komisij dne 3. decembra t. l. so bili določeni sledeči gospodje: I. volišče: vladni svetnik dr. Ignacij Rutar; II. volišče: okrajni glavar Mirko Senekovič; III. volišče: okrajni glavar dr. Fran Logar; IV. volišče: okrajni komisar dr. Ivan Zobeč; V. volišče: okrajni glavar Fran Lazarini; VI. volišče: okrajni glavar dr. Bronislav Fischer; VII. volišče: okrajni glavar Ludvik Klobčič; VIII. volišče: vladni svetnik dr. Fran Vodopivec; IX. volišče: okrajni komisar dr. Anton Kodre; X. volišče: okrajni komisar Stanko Mašič; XI. volišče: vladni tajnik Ciril Poklukar; XII. volišče: vladni tajnik Stanko Novak; XIII. volišče: okrajni komisar dr. Lovro Bogataj; XIV. volišče: okrajni komisar Mirko Brezigar.

50letnica Andreja Rapeta Gospod Andrej Rapet, okrajni šolski nadzornik za ljubljansko okolico, praznuje jutri, dne 30. novembra petdesetletnico svojega rojstva. Rapet je s svojim vztrajnim požrtvovalnim delom potegnil globoko brazdo na našem šolskem polju. Obogatil je slovensko književnost z dolgo vrsto pesniških in pripovednih prispevkov v «Zvončku» in «Vrtcu», v «Domačem ognjišču», «Naši bodočnosti», s pedagoškimi članki v «Učiteljskem Tovaršišu» in «Popotniku»; z njegovim imenom pa je najtesneje zvezana tudi naša mladinska književnost. Pol naslovom «Mladini» je izdal sedem mladinskih knjig v založbi društva za zgradbo učiteljskega konvikta. Rapetovo delo na šolskem in narodnem polju je vzgled in vzor slovenskega učitelja. Vriemu narodnemu delavcu kličemo: Še mnoge let!

Proslava narodnega praznika. Predsedstvo pokrajinske uprave za Slovenijo razglasi: 1. december se praznuje kot državni praznik ujediniteljskega troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno enotno državo pod žezlom dinastije Karadjordjevičev. V ta namen se daruje ta dan ob 10. dopoldne v tukajšnji stolnici sv. Nikolaja slovesno cerkveno opravilo z abjalno pesmijo in z državno himno. V pravoslavni kapeli se vrši služba božja ob 9. dopoldne, v evangelijski cerkvi pa ob 10. dopoldne. V šolah se ne vrši pouk, v državnih in drugih javnih obratih in uradih kakor tudi v zasebnih obratih delo počiva. Vsi državni uradi in javna oblastva naj razobesijo na svojih poslopih državne zastave. Tudi zasebniki se pozivljajo, da okrase svoje hiše z državnimi in narodnimi zastavami.

Vstopnice za koncert «Zveze slovenskih pevskih zborov» na korist «Udruženju jugoslovanskih novinarjev», ki se vrši na dan narodnega praznika v petek, dne 1. decembra ob 8. zvečer v Unionski dvorani, so v predprodaji od srede, dne 29. novembra v Matični knjigarni na Kongresnem trgu.

Narodni praznik v Beogradu. Kakor objavljajo pisarna ministrskega predsedstva, bo na praznik narodnega ujediniteljskega dne 1. decembra, ob 10. dopoldne svečana služba božja, katere se udeležita kralj in kraljica. Sprejema na dvoru ne bo, pač pa bo v pisarni dvornega maršalata razpložena pola za čestitke.

Prvi december v Parizu. Iz Pariza poročajo: Institut slovanskih ved v Parizu, ki je sestavni del Sorbonne, proslavi na svečan način praznik našega narodnega ujediniteljskega dne 1. decembra zvečer v veliki dvorani geografskega društva. Na čelu slavnostnega odbora sta gg. Pavel Appell, rektor univerze, in A. Meillet, predsednik instituta slovanskih ved ter profesor na College de France. Po pozdravnih besedah predsednika bo govoril gosp. Eisenmann, profesor Sorbone, o naporih našega naroda za ujediniteljsko in ustvaritev današnje skupne države. Umetniški del slavnosti bodo izvajali člani opere in francoske komedije. Na sporedu so skladbe Biničkega, Milojevića, Konjevića in Manojlovića ter recitacije iz del Zmaja J. Jovanovića, Lovro Tomana, Nazra, Milana Rakića, Milutina Bojića in drugih ter iz naše narodne poezije. — Odbor uglednega «Institut d' etudes slaves» sestoji iz gg.: Antoine Meillet, profesor na Ecole nationale des langues orientales; Etienne Fournol, generalni tajnik Comité parlementaire d' action a l'etranger; Emile Haumant, profesor univerze v Parizu; André Honorat, senator in bivši minister; Louis Eisenmann, vseučilišni profesor v Parizu; Pierre Charles, pristav računskega dvora, in A. Arnautović, profesor slovnosti. Ustanovitelj Instituta d' etudes slaves je — kakor znano — pokojni profesor slavistike gosp. Ernest Dennis.

Banke in narodni praznik. Po zakonu se proslavlja 1. december v spomin na proglas ujediniteljskega Srbov, Hrvatov in Slovencev kot narodni praznik. Ta dan bodo banke zaprte. — Tajništvo društva bančnih zavodov v Sloveniji.

Odkritje spomenika vojvodi Mišiču. Prihodnjo nedeljo se bo na novem beograjskem pokopališču na svečan način odkril spomenik vojvodi Mišiču. Svečanosti se udeležijo patrijarh, predsednik vlade in parlamenta ter mnogo drugih odličnjakov.

Rout pri gosp. namestniku Ivanu Hribarju v proslavo ujediniteljske vrši dne 1. decembra ob 7. zvečer v veliki stekleni dvorani vladne palače. Vhod pri velikih srednjih vratih na Blaiweisovi cesti.

General Gj. Dokić, bivši komandant Dravske divizije v Ljubljani, je imenovan za inšpektorja pešadije. General Svetozar Matić pa je namesto generala Dokića imenovan za predsednika izpraševalne komisije za majorški čin.

Plača in dodatki v naši vojski. Vojni minister je ministrskemu svetu predložil zakon o plačah, draginjskih doliadah in penzijah v vojski in mornarici ter zahteval, da se ta zakonski načrt čim prej reši zakonitim putem. S tem zakonom se znatno zvišajo določanje plače in draginjske doliade oficirjem, kaplarom in redovom ter ostalim uslužbencem v vojski. Načrt zakona je izdelan z ozirom na normalne razmere in se torej predvideva, da ostanejo še nadalje osebne in rodbinske doliade dotle, dokler se cene življenjskim potrebščinam primerno ne zboljšajo.

Smrtna kosa. V Trstu je umrl te dni Miloš Kamušič, ena najpopularnejših osebnosti med tržaškimi Slovenci: kot nekdanji učitelj in voditelj na slovenski šoli pri sv. Jakobu v Trstu, kot neustrašen sodrnik pri slovenskem narodnem snovanju, kot predsednik «Tržaškega podpornega in bralnega društva» ter kot predsednik pevskega društva «Kolo». Orogromno število tržaških in okoliških Slovencev je prošlo nedeljo spremljalo vzornega domoljuba k večnemu počitku.

Zdravstveno stanje v Ljubljani. V dobi od 19. do 25. novembra se je v mestni občini ljubljanski narodilo 27 otrok, umrlo pa je 11 moških in 5 žensk, torej skupaj 16 oseb in sicer: 2 za srčno hibo, 1 za jetiko, 1 za pljučnico, 1 za davico, 1 za zastrupljenjem rane, 1 za mozgansko kapjo, 8 oseb pa vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov. Za nalezljivi vični boleznimi so obolele 4 osebe: 2 za trahomom, 1 za davico in 1 za škrlatno.

Himen. V nedeljo se je poročil g. dr. Andrija Novak, sodni svetnik v Celju z gospodično Marto Žužvevo iz znane narodne mozirske rodbine. Vso srečo!

Se o Trgovskem gremiju v Ljubljani. Piše se nam: Ko sem čital vašo včerajšnjo notico o postopanju ljubljanskega trgovskega gremija, sem se spomnil na leto 1919, ko sem bil še trgovski nastavljenec. Za takrat smo zahtevali potem stanovske organizacije kolektivno pogodbo, kar pa je gremij (takratni načelnik g. Jelačin) gladko odklonil z motivacijo, da se ne pogaja z očitke organizacije, temveč s Pomočniškim zborom, kateri pa takrat — žal ni obstojal. Kakor letos vidim, je bil to za gremij samo dober izgovor, ker sedaj gremij tudi Pomočniškega zbora, ki se je med tem zopet ustanovil in se bori že preko štirih mesecev za ureditev službenega razmerja, noče pripoznati. Nameni gremija so zelo prozorni tembolj še zadnji čas, ko gre nekaterim višjim funkcionarjem za osebne ambicije pri ljubljanskih občinskih volitvah. V volilnem lokalni zajednice love s praznimi obljubami kaline, katerih pa se bode hvala Bogu zelo malo ujelo. Jaz kot ljubljanski trgovec predobro poznam trgovske nastavljenec in vem, da bodo šli tudi pri volitvah v boj za onega, ki gre v boj zanje. In to gotovo ni Zajednica, ki je nastala na željo onih, ki tlačijo trgovskega nastavljenca ravno tako, kakor nas srednje in male poštone trgovce. Dne 3. decembra bodo trgovski nastavljenec napravili svojo prvo preizkušnjo, ki naj dokazuje, da znajo misliti in hoteti po lastnem prevdardu. Temu pohodu pa jih bo sledilo še nebroj in strah bo marsikoga, ki nima v sebi niti trohice socialnega čuta. — Trgovec.

Še enkrat shod na Barju. Ves čas volilnega boja se je dogajalo, da so se mi ob priliki mojih volilnih govorov podtikale izjave, katerih nisem nikdar izrekel. To se je dogodilo ob priliki sestanka pri Mraku, pri Ražmu, pri Levu in drugod. Nisem smatral potrebno, da bi vsako netočnost popravil ker vem, da za časa volitev ni vsako poročilo vzeti za povsem resno. Toda poročilo o shodu na Barju je pa le prehudo in ponavlja se že dvakrat ali trikrat očitano, da sem govoril v surovem in barabskem tonu. Kdor me pozna, ve da je to izključeno in ve tudi, da nisem nikdar nikogar osebno napadel, — razen da sem prisotne agitatorje nasprotnih strank na Barju prijel z malo ostro besedo. Še manj sem napadel bančne uradnike, ki so v svojih mezdnih bojih imeli ravno v demokratiški stranki najboljšje zagovornike. Če pa je padla kaka ostra beseda proti zlorabi kapitala, so to izrekli gospodje agitatorji sami s svojimi očitki, ki so bili včasih silno duhoviti. Jaz pa navadno odgovora ne ostanem dolžan. Omenjam le v ilustracijo, da sta mi dva nasprotnih agitatorjev po shodu v pogovoru, ki se je vršil čisto v prijateljskem tonu, izjavila, da mojim izvajanjem ni bilo ničesar oporekati. — Dr. Dinko Puc.

Dr. Dinko Puc in bančno uradništvo. V zgoraj priobčeni izjavi g. Dinka Puce je bančnemu uradništvu jasno in decidirano odgovorjeno, da stan bančnega uradništva ni bil na nobenem shodu napaden in da so «Narodova» poročila zlobno zlagana v očitno svrhu, da se tudi bančno uradništvo in njihove organizacije zavlečejo v volivno borbo. Politiko v strokovne organizacije boče zavleči samo kapitalist, ki mu je predobro znano, da s tem ubije organizacijo in njeno odprno moč. Bančno uradništvo naj odklanja vsak tak poizkus z vsem elanom in naj se zaveda, da stoji ravnokar pred perečimi vprašanji, ki zahtevajo nerazdeljene falange: pred borbo za regulacijo plač, pred zahtevno trinajste plače in pred vprašanjem redukcije uradništva. Politikujočemu uradništvu ne bo mogel pomoči nikdo več. Tega naj se zaveda naš bančni uradnik, ki naj obenem ve, da ga njegov delodajalec ne ceni po agitatortni zmožnosti, ampak po delu v korist njegovega zavoda. — Nekdo, ki hoče bančnemu uradništvu dobro.

«Posurovelost». Slavno uradništvo «Jutra». Z ozirom na notico v «Slovenskem Narodu» z dne 29. novembra 1922 pod naslovom «Posurovelost» vlijud no prosim, da sprejmete naslednje vrstice v svoj list: Ugotavljam, da sem imel kot reditelj na shodu paziti na red in mir kot vsak drugi reditelj ter da smatram vsako delo, ki mi ga nalaga strankarska disciplina za častno in se ga ne bom nikdar sramoval, četudi ni popolnoma primerno za takimenovalnega «višjega uradnika» po nedemokratični ideologiji «Slovenskega Naroda», — da sem dotičnega medklicatelja, ki se mi je zdel nenormalen, le rešil iz situacije, v katero je zašel, ker navzlic vsem svarilom ni hotel prenehati s kričanjem in motenjem dr. Vidmarjevega govora. Nikakor ga nisem «zboksal» iz dvorane, temveč le previdno potisnil do vrat, ki so se za njim zaprla. Ker že govori notica tudi o ugledu uradništva, ki da sem ga s svojim nizkim političnim poslom težko oškodoval, moram izjaviti, da kot demokrat ne poznam drugega ugleda, kakor tistega ki si ga človek s svojim poštenim življenjem ali javnim, četudi skromnim delom pridobi. Uradniški ugled velja za me samo v službi in tam ga naj vsakdo varuje, vse drugo so predvojne čenče. Končno prosim, da vza me vsa javnost na znanje, da bi se jaz ženiral stopiti danes neposredno v stik s «Slov. Narodom», ki je v zadnjem času začel ubirati očitne denunciatke strune. Obžalujem iskreno, da je padel ta nekdanji glasnik slovenske močatosi tako globoko. Z odličnim spoštovanjem — Miroslav Gregorka.

Koledar 1923 za industrijce, obrtnike in trgovce, z naslovom «Obrtniški koledar», bo izšel začetkom decembra t. l.

Zanimanje za zabavni večer, ki ga priredijo šentjakobčani ob priliki obletnice ujediniteljskega dne 30. novembra ob 8. uri zvečer v dvorani Kazine, je splošno po Ljubljani. Saj bo pred široko javnost v našem mestu prvič stopil kapelnik in pevovodja g. Danilo Bučar in nam pokazal, kaj zmore talent in jeklena vstrajnost in požrtvovalnost. G. Bučarju se je posrečilo zbrati okrog sebe prvostvne godbenike, pevke in pevce in uspeh svojega recinosebnega neumornega delovanja polkaže v četrtek. Na sporedu so najprisernejši komadi iz narodnih pesmi, operet in oper, poleg tega tudi Schwabova «Zlatka kanglejca», ki jo izvaja mešani zbor s spremljevanjem orkestra. Sopran-solo poje ga. Vidmarjeva. Prireditve se vrši pri pogrnjenih mizah, strežijo šentjakobske gospe in gospodične. Preskrbljeno je torej najboljšje za dušo in telo, zato vabimo napredno občinstvo, da se večera v čim največjem številu udeleži. Ako bi kdo ne prejel vabila, pa bi se rad udeležil omenjene prireditve, dobi ga v kavarni Zalaznik ali v šentjakobski knjiznici. Vstopnina 5 Din za osebo.

Sneg. Predvčeršnjim ponoči je na Zagrebški gori zapadel nov sneg, v Zagrebu pa je deževalo, tekot dopoldneva pa se je tudi v mestu pojavil sneg. Kakor poročajo iz Beograda, je padlo tamkaj mnogo snega. Opoldne je bilo še 10 centimetrov snega. Sneži pa še nadalje. Tudi v Vojvodini so dobili precej snega.

Smrtna nesreča. Josip Pugej, posestnik in trgovec iz Strug pri Kočevju je padel tako nesrečno po stopnicah, da si je prebil lobanjo. Pripeljali so ga takoj v bolnico, kjer pa je vkljub takojšnji zdravniški pomoči čez par ur umrl.

Razne nezgode. Sin ministra Ivana Pucelja, dijak petega realnega razreda je pri skoku čez kozla v telovadnici padel ter si zlomil desno roko. — Andrej Trtnik, posestnik iz Dvora, je peljal težko naložen voz s steljo domov. Na nekem ovinku se mu je voz prekucnil ter pokopal pod se Trtnika, ki je zadobil več poškodb in si zlomil desno roko.

Požar na koroškem kolodvoru v Mariboru. V nedeljo dne 26. novembra sta ob 5. uri popoldne zapazila dva kurjača v delavnici Južne železnice na koroškem kolodvoru na stehi železniške plinarne ogenj. Gasilci-delavci so hitro pogasili, tako da ni bilo velike škode. Postal bi pa bil požar lahko usoden, če bi ga ne bili zapazili.

Zmerno uživanje čaja učinkuje na naše živčevje pomirjevalno. Vsi, ki bolehat na živčevju, pijte vsled tega mesto kave samo čaj. Priporočamo edinele čajne mešanice znamke «RUDDHA!» Dobe se povsodi 2015

Gospodarsivo

ŠVICARSKI KURZ DINARJA.

Hitri in znatni padec dinarja je povzročil precejšnje razburjenje. Širša javnost, ki je dobila že pravo zaupanje v dinar, je začela zopet omahovati, zlasti ker si ni mogla tolmáčiti tako nenadnega padca. V začasnih številkah «Jutra» smo že govorili o vzrokih, zakaj je dinar padel. Kakor je izjavil pomočnik finančnega ministra, g. Plavšič, listom, je padec dinarja pripisovati temu, ker se je dalo preveliko število uvoznih dovoljenj, dočim so se tuje devize od izvoznikov ali zadržavale ali pa prodajale v prostem prometu po višjih tečajih, nego so bili oficijelni, katere sta notirali zagrebška in beograjska borza. Istočasno so se začele iztihatapljati velike množine dinarjev, katere so vrgli špekulanti na inozemska tržišča in tako oslabili kurz dinarja.

V inozemstvu se je predvsem v Curihu delalo na oslabitve naše valute. Kakor smo včeraj poročali, je gospodarsko-finančni komite sklenil energično akcijo proti curiški kontermini. Ta akcija bo tem lažja, ker se je Blerova skupina odločila, da nam izplača celo posojilo in da dobimo v kratkem nadaljni obrok v znesku 10 milijonov dolarjev. Verjamejo Plavšičevim izjavam, da je vsako vznemirjenje ali celo panika med gospodarskimi krogi neopravičena in da se bo dinar v Curihu v kratkem zopet popravil, ker je g. Plavšič začel energični boj proti rušilec dinarja.

S padcem dinarja se pečajo tudi mnogi resni inozemski listi. Zanimiva je zlasti tozadevna razprava g. L. Wulfohna v «Prager Presse». Wulfohn piše o svetovnem deviznem trgu in pravi o švicarskem kurzu dinarja nastopno:

«Dinarju je zelo škodovalo, da je mogel čitati cell svet vest, da jugoslovanska vlada proučuje skupno s praškimi bankami vprašanje regulacije curiškega dinarjevega kurza in da je v to svrhu poslala v Curih ljudi. Pisec teh vrst ve, da je šlo za študijsko potovanje, svet pa misli, da se bo sedaj v Curihu aktivno «interveniralo» in da se sedaj lahko vsaka količina v Švici mirno ponudi. Toda točno nasprotno je res. Švicarski trg je za manjše zneske lepo bodočnost obetajočih vzhodnih valut zelo sprejemljiv, vsaka banka se rada spusti v posle, ker obstoji povpraševanje publike po malih zneskih. Po večjih količinah pa sploh ni povpraševanja razen v arbitražne svrhe. Ako se na podlagi te vesti švicarskim bankam ponudijo dinarji iz Trsta, Frankfurtu in Amsterdamu, potem mora pasti tečaj!»

V Curihu sploh ni oficijelne valutne borze z uradnimi noticami — takna borza obstoji le v Zenevi, toda tudi v Zenevi se izvrši štiri petine transakcij v večini valut izven borze. Na borzo v Zenevi se prinesejo le zneski, ki pripadajo klientom, ki se naj eksekutirajo, ali zneski od klientov in za kliente, ki so bili tako neprevidni, da so dali «Besten-Orders» neomejeno. Vse, kar pomeni fiense arbitraže, se izvrši izven borze. Kjer pa ne obstoji niti oficijelna valutna borza kot regulatorica kakor v Curihu, — tu niso poluradni kurzi nič drugega nego dogovor deviznih šefov nekaterih bank, ki za takšno vrednost kakor dinarje (Jugoslavija izvaja v Švico žal ne za dinarje, temveč samo za švicarske franke) sestavijo arbitražne kurze.

Ker misli inozemstvo, da se bo v Švici za dinarje interveniralo, je inozemska ponudba večja nego malo domače povpraševanje in kurz mora trpeti. Če se že intervenira, potem naj se na vsak način na vseh slavnihi trgih istočasno in nazadnje v Švici, pad pa via Švica v drugih deželah.»

HMELJ.

Češkoslovaški hmeljski trg. Zatec, 27. novembra. Prošli teden sta povpra-

ševanje kakor ponudba precej ponehala. Cene so nekaj nazadovale. Za prvovrstni hmelj se je plačevalo največ do 750 Kč 50 kg.

TRŽNA POROČILA.

Zagrebski žitni trg. Zagreb, 27. novembra. Postavna baška odnosno volvodinska postaja notirajo (v kronah): pšenica (okoli 76 — 77 kg) 1570 — 1620, koruza žolta stara 1350 — 1400, umetno posušena nova 1080 — 1100, v storžih 500 — 550, rž (71 — 72 kg) 1400 — 1500, ječmen za pivovarne 1500, za krmo 1350 — 1450, oves 1080 — 1120, fižol pisani 1450 — 1500, beli 1400 — 1500 moka pšenična št. 0 2375 — 2400, št. 2 2275 — 2300, št. 4 2175 — 2200, za krmo 1000 — 1100, otrobi drobni 850, debeli 900. Tendenca nespremenjena.

Opozorilo uvoznikom. Generalni inšpektorat finančnega ministristva je pod št. I. br. 28.454 izdal sledeče opozorilo: Vsi trgovci-uvozniki se opozarjajo, da naj ne naročajo blaga iz inozemstva, dokler predhodno ne dobijo odobrenja od svojih odborov pri Narodni banki za promet z devizami in valutami, ker se jim naknadno ne bo dalo dovoljenje za uvoz niti za nakup deviz, četudi je blago prišlo na carinarnico. Blago, ki bo kljub tej opozoritvi prešlo našo mejo po 1. decembru 1922, se bo brezpogojno vrnilo nazaj.

Devize za nakup papirja. Domače papirnice: Združene papirnice d. d. v Ljubljani, Bratje Piatnik v Radečah, Sladkorska tovarna lepenske in papirja v Sladki gori in Zagrebška tovarna papira d. d. v Zagrebu so v stanu, izdelovati s svojimi v obratu se nahajajočimi sedmimi papirnimi stroji letno 1600 vagonov vsakovrstnih dokumentnih, risalnih, pisalnih, tiskovnih in ovojnih papirjev. S to produkcijo niso domače podjetja le v stanu, kriti cele domače potrebe na teh vrstah papirja, temveč jim preostane celo ena tretjina za izvoz. Upoštevajoč to dejstvo je po poročilih zagrebških listov sklenil Odbor za promet z devizami in valutami pri Narodni banki v Zagrebu, da za uvoz papirja teh vrst iz inozemstva ne dovoljuje več nakupa deviz.

BORZA

Zagreb, devize: Dunaj 0.1175 - 0.1225 Berlin 0.94 — 1.14, Budimpešta 2.95 — 3.25, Milan 325 — 329, London 302.5 — 307.5, Newyork 66.5 — 67.5, Pariz 473.5 — 478.5, Praga 218.5 — 221.5, Sofija 45 — 47, Curih 1295 — 1305, Varšava 50, Bukarešta 47. Valute: dolar 65.5 — 66.5, češke krone 215.5 — 217.5, nemške marke 1.04, levi 44 — 46, lire 321 — 325, francoski franki 468.5 — 473.5, belgijski franki 422.5 — 427.5, švic. franki 1285 — 1295. Elektri: Jadranska banka 380, Jugoslovenska banka 97 — 98, Ljubljanska kreditna banka 200, Slavenska banka 101 — 103, Pradediona 1040 — 1050, Slov. eskomptna banka 148, Ljublj. strojne tovarne 155, Trb premog. družba 225.

Praga, devize: Berlin 0.365 — 0.425, Curih 589.25 — 591.75, Milan 150.75 — 152.25, Pariz 220.25 — 221.75, London 142 — 143.50, Newyork 31.4750 — 31.8750 Beograd 42.75 — 43.15, Sofija 23.1750 — 23.5750, Dunaj 0.042225 — 0.047225, Varšava 0.1425 — 0.2475, Budimpešta 1.3050 — 1.4050, valute: marke 0.33 — 0.43, švic. franki 588.75 — 591.25, lire 149.25 — 150.75, funti 142 — 143.50, dolarji 31.4750 — 31.8750.

Curih: Berlin 0.06¹/₂, Newyork 536, London 24.30, Pariz 37.10, Milan 25.70, Praga 16.90, Budimpešta 0.23, Zagreb 1.80, Bukarešta 3.40, Varšava 0.0350, Sofija 3.92, Dunaj 0.0076, avstr. žig. krona 0.0076.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 28. novembra 1922. Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	766.5	-1.6	jug. vzh. sever	jasno	1.8
Ljubljana	14.	765.0	1.8	sev. zap.	del. obl.	—
Ljubljana	21.	764.7	-3.0	sev. vzh.	jasno	1.0
Zagreb	7.	763.0	-1.0	jug. zap.	oblačno	5.0
Beograd	7.	760.7	-3.0	sev. zapad	več jasno	1.0
Dunaj	7.	766.4	-5.0	jug. zap.	oblačno	5.0
Praga	7.	766.2	-5.0	sev. vzh.	oblačno	5.0
Inozemst.	7.	770.3	-4.0			

V Ljubljani: barometer nižji, temper. nizka. Sonce vzbaja ob 7.20, zabaja ob 16.15

Dobi se v vseh boljših trgovinah za kože ter na veliko pri BERSON-ZAVCUK, d. d. Zagreb, Wilsonov trg 7.

Obsojenci

Če se je gospodična Eva Mac Head Vohr na visoki brvi le nekoliko sklonila čez ograjo, je mogla pregledati s te vrtočave višine kakor iz kabine letala ves iztočni del umetnega otokova, ves osmi izliv in dolg kos priložnega otoka, ki postaja vedno širši, čim bolj se drdajoča kočija bliža jeklenemu stolpu. Jekleni stolp! Tako imenujejo ono visoko anteno, zgrajeno iz kromovega jekla, ki je bila zadnja besela in najvišji ponos arhitektov, konstruktorjev in metalurgov, preden so potem iznašli marcij.

Za valovitimi brežuljki, v katere prehaja visoki umetni grič, se razteza nizka ravnica, ki so jo bili morali ohraniti za nabrežne zgradbe ob osmem izlivu reke. Osmo reka teče svojo dolgo pot med dvema jezoma oranžnobarvne zemlje, zasajenima s štirimi vrstami drevja.

Voz izletnikov se nahaja sedaj v višini štiristo metrov. Odtol gledaš po celi reki in nad vsemi ogromnimi zgradbami Siturgicja. Na znamenje guvernerjevo se kočija sunkoma astavi, da bo mogla gospodična Eva Mac Head Vohr srkati sveži zrak nad vodo, kakor je želela. Vkljub svojim šestinšestdesetim letom skoči Mac Head Vohr iz voza kakor mladenič in je že na tleh, še preden je voznik konje dodobra ustavil. Ko izstopa gospodična Mac Head Vohr na levi svoji strani iz voza, se torej že lahko naslanja na oče-

žovo roko, ker je oče, ki je seveda izstopil na desni strani, že imel med tem dovolj časa, da je obšel voz in prihital na njegovo levo stran, da pomore hčerki.

Gospodična Eva Mac Head Vohr sedaj uživa razgled. S komolcem se mirno naslanja na kristalno ograjo, z roko podpira bradico, oči so zasenčene od gostimi trepalnicami in lahno namršanimi obrvi. Tako gleda na Siturgicove zgradbe s skoraj napeto pozornostjo, kakor da bi gledala s svoje višine štirih sto metrov na ogromno, pod svojimi nogami razgrnjeno zemljepisno karto.

Viseči most se razteza od iztoka na zapad. Kdor gleda z njega in je naslonjen na ograjo, vidi naravnost na sever ali naravnost na jug. Na jug, čez obalo in po mehikanskih ravninah, proti severu pa preko vseh ravnin, ki se nad delto in njenimi sto ostrovi brezmejno širi na vse strani, desno od Alleganija in do Atlantskega oceana, levo do Rocky Mountains, naravnost pa do velikih jezer, do snežnega Huilsona, do polarnega kroga in do večnega ledu.

Gospodična Eva Mac Head Vohr ne gleda na jug. Tam ne bi videla ničesar drugega, ko zelenkasto progo petnajst milj oddaljene obali in pešak, ki je na plavljen pred njo. Osmi izliv, ki prinaša neprestano nove množine blata in tako vedno bolj daljša oba jezika svojega ustja, harva vodo pred seboj žolto in rjavkasto. Sredi olivnozelenega obzorja prav dobro razločiš, kje bruha Mississippi svoje vode v ogromni rezervoar. Proti severu pa je ogromno Si-

turgicovo ozemlje manj enolično. Severnoiztočno je New Orleans. Do tja si cer ne vidiš... Nekaj bližje leže ogromne delavnice Siturgicove. To je seveda več ko dovolj. Gospodična Eva Mac Head Vohr gleda nanje, dolgo, nepremično...

Od delte do pod viseči most je osmi izliv kakor reka, ki so jo potegnili z ravnilom. Struga je dve do tri sto jardov široka, štirideset do petdeset milj dolga. Vode ima toliko, kakor glavni Mississippijev rokav. Voda teče naglo med zidanimi nabrežji, ob katerih stoji dolga vrsta parnikov, ki vkrcavajo ali izkrcavajo svoja bremena. Le prvih deset ali dvanajst milj po strugi navzgor izgleda, kakor da so zapuščene. Potem pričenja luka, ki jej ne vidiš do kraja. Tu pa tam najde oko sreli ogromne razsežnosti kakšno izgubljeno hišico, v kateri stannie kakšen ekspozirani direktor ali inženir. Glavni generalni stan te industrijske armade, teh množice delavstva, pa se nahaja prav blizu našega mosta. Guverner, ki je vse to ustanovil, zgradil in razporedil in ki še sedaj vlada nad to državo s skoraj neomejeno oblastjo, je naselil vse svoje podrejene zapovednike, svoj štab in šefe inženirjev kakor tudi sebe samega južno tvornice, delavstvo pa vse to, kar ne dela z možgani, ampak z mišicami, na severu tvornice Med temi udi in železom, da se poslužujemo stare znane fabule, pa leži «no man land», zemlja brez prebivalcev, ogromna grmada jekla, železa, betona, bronce, mesto dela, mesto strojev in delavnic. V tem mestu ni nobenega stanovanja, nikdo v njem ne prebiva! To

«meso» s svojim pristanščem najbolj draži zanimanje in vanj se upirajo pogledi. Deset, dvanajst milj ob reki na vzgor in navzdol se razteza, ob obeh straneh kanala, do pristanišč, širi se v dveh jeklenih pravokotnikih, kojih vsak meri po štirinajst angleških milj na daljavo in štiri v širavo, vzdolž in počez pa reže vsak pravokotnik šestinšestdeset in štirinajstdeset železniških prog. Sredi tega mesta stoji tisoč tristo širileset in četrsto dimnikov, kakor šuma, in ta šuma bruha tolike množine dima, da se nikdo ne spominja, da bi bil kdaj je za trenutek zagledal žarek solnca ali košček modrega neba nad temi orjaškimi štrikotniki ali pa nad reko, ki ju loči v dva dela.

Siturgic izdeluje kruh, testenine, prepečenec, potice, zdrob in moko za ves ameriški kontinent. V letu 1790. je ta kontinent štel ne polnih 40 milijonov prebivalcev, leta 1890 jih je bilo že skoraj 150 milijonov, leta 1990. je število še za mnogo presešlo 400 milijonov! Ogromna, vse drugo nadkriljujoča razsežnost Siturgicja torej ne more nikogar presenečati, ker je potrebno za prehrano 400 milijonov žolodcev. Tam ležita obe polovici tega velikanskega mesta strojev in delavnic, razdeljeni v po štiri in štiri nepretrgane vrste poslopij, vmes pa teče osem širnih avenij paralelno z reko, od njih pa izhaja zopet stoinaest prečnih ulic, ki imajo

*) V naših merah bi meril vsak štrikotnik okroglo *) 22 in 8 km, celotna površina tvorniških poslopij pa bi pokrivala dvestošestdesetinštiri kvadratne kilometre!

vsaka svojo številko. Ob njih leži štiriinajststotridesetinšest tvornice, kojih vsaka pokriva površino celega hektarja. Tristoštridesetinštiri črne peči brulajo črn dim iz sebe in nobena nima praznika, razven kadar so potrebna popravila.

Gospodična Eva Mac Head Vohr se naslanja s komolcem na mostno ograjo, z dlanjo podpira brado in nepremično gleda na sever. Purpurni smehljaj, ki se tako podaj njenemu bisernoblede-mu licu, je polagoma izginit z njenih ustnic. — nenavaden dogodek, ki je zadoval, da se je pojavil nemir na obrazu njenega očeta, obrazu sicer tako lelenem in nepremičnem, da bi pri pogledu nanj moral verjeti, da je izklesan iz kamena. Guverner položi roko svoji hčeri na ramo: «Eva, kaj vidiš? Joli pri tvornicah? Prosim te, povej svojemu očetu!»

Gospodična Mac Head Vohr dvigne glavo in nalahno pokima v smeri reke, kjer se obe struji zlivata...

«Tja doli gledam, guverner... na nabrežja...»
«Na nabrežja? Namreč kam?»
Mac Head Vohr se še ni nikdar dovoljil s polovičnim odgovorom. Že po treh trenutkih nadaljuje:
«Kam torej? Na delavnice same? Ali na nabrežne doke? Ali na ladje?»
Gospodična Mac Head Vohr spusti ograjo in se zravna, s celim licem se obrne k guvernerju in mu odgovori ravnodušno, skoraj kakor brez zanimanja:

«Na nobeno teh točk, guverner! Še dalje gledam: Na bloke.»
(Dalje prihodnjič)

Mali oglasi

stanje do 20 besedi. Dln. 5" - vsakih nedeljskih 5 besedi. Dln. - Trgovski oglasi doplačevani se pramišino do 20 besedi. Dln. vsakih nedeljskih 5 besedi. Dln. - Plača se spraj. (Lahko tudi v znamkah.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priloženo znamka za odgovor.

Službe

Krojaški pomočnik,
boljša moč, za mala dela se sprejme Jakob Smeraj, Ope arska cesta 31. 4081

Prodajalko 4036
sprejme: Edmund Kocbek, Kranj.

V primerne službo

(kot skladiščnik, pisarniški uradnik ali pa kot blagajnik) želi vstopiti takoj v večje podjetje v Sloveniji popolnoma zanesljivi. O let stari oženjeni primorski begunec, zmožen knjigovodstva, stroje-pisja, slovenskega, nemškega in italijanskega jezika. Račopolaga prvotratne reference, in tehnično znanje. Ponudbe pod «Begunec M.» na upravo «Jutra», 4051

Kupine

Bisernico,
dobro ohraneno, kupim. —

Prodajam

Premog. 4036
Cesta na gorenjsko železnico št. 6. Ivana Treo.

Naprodaj

je 13 jehov zemljišča, obstoječega iz šest jehov bukovega go dvoja, ostalo so nivo in travniki, po zelo ugodni ceni v bližini Rimskih toplic. — Vprašati je pri Jozefu Podpečniku v Trnovljah 1 (Loke) št. 196. 4173

Proda se

šest dobro obranjenih, lito železnih emajliranih kopalnih banj in dva kopalbarja pocinkane žične vrvi 12 mm. Naslov pove uprava «Jutra».

Stanovanja

Bančal uradnik
in trgovec iščeta lepi sobi, evnt. skupaj. Cena postran

Razno

Klinika za punčke
(lutke) Nunsva ulica 19 II., od 2. do 7. ure popoldne. Sprejema v popravilo punčke in igrače. 4072

Na dobro opoldansko hrano

4037
se sprejmejo dame in gospodje iz boljših krog v Vec se polize v upravi «Jutra».

Iščo se trgovina

v Ljubljani, ki bi prevzela za ozo letnih izdelkov isto-larne in strugarne v Sodržičici 4040

Trgovski potnik

v Sloveniji najboljšo vpeljan, sprejme par dobrih zastopstev proti proviziji. Ceniponudbe p d: «Stilno potu» oče na upravi «Jutra». 4043

Mlada poročenca

iščeta za takoj meblirano sobo pri boljši luzni, če mogoče s prostu vvhodom. Najemina postranska stvar. Ponudbe na upravo «Jutra» pod: «Soba 9116». 4071

POTNIKA

dobro vpeljanega v galanterijski stroki, sprejme veletrgovina. Ponudbe pod «Guma» na Anončno družbo Aloina Company. Ljubljana, Kongresni trg 3/1.

Bencin

brez 4035

trošarine

dobavlja takoj
„Mara“ Mariberska radnerija
MARIBOR.

Kožuhovina

svila, modni nakit, predpasniki, spodnja krila
po znižanih cenah
A. Sinkovic nasl. R. Sos
Ljubljana, Mestni trg šte. 18.

Primerna darila za Miklavža in božič

ČEVLJI

ki se dobijo v vseh velikostih in raznih oblikah po znatno nižanih cenah od preproste do najfinejše izpeljave pri tvrdki
Ant. Krisper
Mestni trg 23 (nasproti rotovžu)
in sicer otroški . . . . . od Din 25 — naprej
ženski . . . . . „ 100 — „
moški . . . . . „ 140 — „
hišni čevlji in gamaše razne kakovosti po najnižjih cenah.

Zimska sezona!

Manufaktura - Moda - Konfekcija

Drago Schwab

LJUBLJANA, Dvorni trg št. 3 4076
priporoča specijelno sezijske izdelke, kakor zimske suknje, raglane, modne in sportne obleke, usnjene suknjiče in raglane (za avtomobiliste), čepice, zimsko perilo itd. Izdelava po meri v lastnem modnem salonu.

Najpripravnejša darila za božič in Novo leto!

Amerikanski Singer šivalni stroji.

Singer ple in nadomestni deli. Singer olje, sukanec, svila itd. Lasina mehanica celavnica. — Prodaja na obroke. Singer šivalni stroji Bourne & Co., New-York Centrala za SHS: Zagreb, Maruličeva ulica broj 5.

Podružnice: Ljubljana, Selenburgova ulica 3, Maribor, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar in Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Duvorovnik, Podgorica, Beograd, Aruđerac, Niš Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zajecar in Stip. 96/1. Zastopu štva v vseh večjih mestih.

Najpripravnejše darilo za Miklavža je roman „Hči papeža“

Naroča se pri upravi „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54. — Cena 25 Din, po pošti 27 D n.

Naprodaj PERJE

hiša poleg Novega mesta. P. izve se: Franc Neimer, Zabja vas. vsak čas po najnižjih cenah pri **E. VAJDA** izvoz divjačine in perutnine Cakovec, Medjimurje (Jugoslavija) Brzovjavi: Vajda Cakovo. 94/1 Telefon št v 59

Sukno

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri 84/11 **A. & E. Skabernè** Ljubljana Mestni trg 10

Jože Turka

sodnega avskultanta 4077

katerega nam je kruta usoda po nesrečnem padcu v kamniških planinah v nedeljo iztrgala iz naše srede. Truplo pokojnega se prepelje v Ljubljano. Vidovdanska cesta 3, odkoder se vrši pogreb v sredo dne 29. novembra ob 3. uri popoldne v grobnico na pokopališču k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 28. novembra 1928. Zalujoči rodbini: **Josip Turk - Reicher.**

Zahvala.

Ob priliki prebriske izgube nepozabnega soproga, očeta, sina in brata, gospoda

Milana Škerla

trgovca in posestnika
izkazalo se nam je toliko iskrenega sočutja, da ni mogoče izreči vsakemu posamezniku naše zahvale in se tem potem zahvaljujemo vsem onim, ki so spremlili dragega pokojnika na njegovi zadnji poti, in vsem onim, ki so položili na njegovo mrtvaški oter vence in šopke. Prav posebno zahvalo izrekamo pevskemu zboru Gospodarskega naprednega društva za sentjakovski okraj za ginljivo žalostinko. V Ljubljani, dne 27. novembra 1928.

Žalujoči ostali.